

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในบทนี้ แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาและศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนเฉพาะความพิการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนเฉพาะความพิการสังกัดองค์กรเอกชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง คือ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานั้น มีหน้าที่ทางด้านฐานข้อมูลการจัดการเรียนร่วม การส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การประสานงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยบางเขตพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา หรือกลุ่มนโยบายและแผน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีดังนี้

1.1 จำนวนโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

ปี พ.ศ. 2542 ทางกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้เป็นปีการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยมีนโยบายหลักในการเร่งขยายบริการการศึกษาเพื่อคนพิการ ให้คนพิการที่ต้องการเรียนต้องได้เรียน โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสเข้ารับบริการการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายตามความ

เหมาะสม โรงเรียนในระดับประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 1-2) เริ่มให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการ รับผิดชอบการเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติมากขึ้น

สืบเนื่องจากนโยบาย และการดำเนินงานด้านการศึกษาพิเศษตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จนกระทั่งในปี พ.ศ.2547 กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม จึงได้จัดทำโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมขึ้น ให้ดำเนินโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนเรียนร่วมมาตรฐาน รวม 2700 โรงเรียน โดยใช้การบริหารจัดการตามโครงสร้างซีท (SEAT framework) โดยมอบหมายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัด ซึ่งในส่วนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 5 เขต มีแนวทางการดำเนินการ คือ การประชาสัมพันธ์ให้แต่ละโรงเรียนที่มีเด็กพิการเรียนร่วมที่มีความพร้อม และมีความสนใจในการดำเนินโครงการ สมัครเป็นโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัด ร่วมกันพิจารณาเลือกโรงเรียนโดยมีหลักเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม 5 ประการ คือ 1) เป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารให้ความสำคัญในนโยบายการจัดการเรียนร่วม 2) ครูในโรงเรียนให้ความสำคัญในนโยบายการจัดการเรียนร่วม 3) มีเด็กพิการเรียนอยู่ในโรงเรียน 4) เป็นโรงเรียนขนาดกลาง และ 5) ชุมชนให้ความสำคัญในนโยบายการจัดการเรียนร่วม โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้กำหนดจำนวนโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา จากการดำเนินงานมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2547-2551 ทั้ง 5 เขตการศึกษามีโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ตามตารางที่ 7

ตารางที่ 8 จำนวนโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม แต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ระหว่างปีการศึกษา 2547 - 2551

ที่	สพท.	2547	2548	2549	2550	2551
1	สงขลาเขต 1	6	18	18	21	37
2	สงขลาเขต 2	5	18	24	24	37
3	สงขลาเขต 3	5	16	16	21	34
4	พัทลุง	2	14	14	20	48
5	สตูล	7	17	19	19	37
	รวม	25	83	91	105	193

ในระยะแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2549 โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนในระดับประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 1-2) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายให้ขยายไปยังโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 3 - 4) โดยเฉพาะโรงเรียนขยายโอกาสเพื่อการส่งต่อให้เด็กที่มีความบกพร่องมีที่เรียนใกล้บ้านในปีการศึกษา 2551 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั้ง 5 เขต มีโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมครบตามเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมครอบคลุมครบทุกอำเภอ และในปีการศึกษา 2551 นี้ได้ขยายโครงการต่อ โดยให้โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมแต่ละโรงเรียนมีโรงเรียนเครือข่ายเรียนร่วม

การดำเนินงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ระดับช่วงชั้นที่ 1-2 ส่วนใหญ่ได้ผลดี สามารถช่วยเหลือเด็กพิการได้ตามเป้าหมาย และมีโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างได้ แต่สำหรับโรงเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 การดำเนินการยังไม่ค่อยชัดเจนเนื่องจากเป็นระยะเริ่มต้น

1.2 บุคลากรของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

1.2.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

ตั้งแต่เริ่มโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมมาเมื่อปีการศึกษา 2547 หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมคือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่ได้มีการบรรจุ หรือจัดบุคลากรทางการศึกษาพิเศษเพิ่มให้โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม เนื่องจากไม่มีอัตรากำลัง ทำให้โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมขาดบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ มีบุคลากรการศึกษาพิเศษไม่ครบตามเกณฑ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแก้ปัญหาโดยการจัดทำหลักสูตร “ การฝึกอบรมครูสอนการศึกษาพิเศษ ” เพื่อฝึกอบรมให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเรียนร่วม และเขตพื้นที่การศึกษาจัดประชุมสัมมนาให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเรียนร่วมเป็นประจำทุกปี แต่ด้วยภาระงานประจำและข้อจำกัดด้านงบประมาณในการไปราชการ การไปอบรมหรือการสัมมนาจึงน้อย การกระจายความรู้ทำได้ไม่ทั่วถึง ทำให้ครูบางส่วนในโรงเรียนไม่มีความรู้ในการจัดการด้านการศึกษาพิเศษ

1.2.2 การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

จากการที่ต้นสังกัดไม่ได้มีการบรรจุ หรือจัดบุคลากรทางการศึกษาพิเศษเพิ่มให้โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ทำให้โรงเรียนขาดบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ ครูในโรงเรียนไม่มีความรู้ในการจัดการด้านการศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงได้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมใน 2 ลักษณะ คือ

ก. การฝึกอบรมหลักสูตร “ครูการศึกษาพิเศษ”

ในระยะเริ่มแรกของการจัดการเรียนร่วม ปี พ.ศ. 2544 กรมสามัญศึกษา (เดิม) กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดอบรมหลักสูตร “ การฝึกอบรมครูสอนการศึกษาพิเศษ” ให้แก่โรงเรียนเรียนร่วม และต่อมาในปี 2550 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พัฒนาหลักสูตรดังกล่าว พัฒนาโดยการปรับปรุงหลักสูตรภาคทฤษฎี และหลักสูตรภาคปฏิบัติให้สอดคล้องกับความเคลื่อนไหวและความเปลี่ยนแปลงของสังคมและให้สอดคล้องกับภารกิจในการให้บริการแก่คนพิการประเภทต่าง ๆ ปรับเนื้อหาให้ตรงกับลักษณะการปฏิบัติงานของครูการศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษดำเนินการฝึกอบรมพัฒนาผู้บริหาร และบุคลากรของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมให้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการศึกษาพิเศษ โดยมีวิทยากรร่วมจากมหาวิทยาลัย โรงเรียนเฉพาะความพิการ โดยการอบรมประกอบด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การวัดประเมินผลการอบรมมีกระบวนการฝึกอบรม ดังนี้

- 1) ศึกษาคู่มือชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง จำนวน 120 ชั่วโมง
- 2) เข้ารับการประเมินจากการทำแบบทดสอบ เกณฑ์ผ่าน ร้อยละ 70
- 3) เข้ารับการอบรมเข้ม 80 ชั่วโมง
- 4) มีเวลาในการอบรมอย่างน้อยร้อยละ 80
- 5) เข้ารับการประเมินจากการทำแบบทดสอบเกณฑ์ผ่าน ร้อยละ 70
- 6) ฝึกประสบการณ์การสอนอย่างน้อย 1 ภาคเรียน
- 7) ผ่านการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์อย่างน้อย 2 ครั้ง
- 8) จัดทำผลงานทางวิชาการ 2 รายการ
- 9) ผ่านการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์ทั้ง 2 รายการ
- 10) เข้าร่วมกิจกรรมสัมมนา
- 11) ผ่านการร่วมกิจกรรมสัมมนา

นอกเหนือจากหลักสูตรการอบรมในห้องเรียนยังมีการศึกษานอกสถานที่ ในบางหัวข้อที่สามารถศึกษาในสถานปฏิบัติการจริง เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ใช้การศึกษาจากสถานที่จริง เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้รับประสบการณ์ตรง

ข. การฝึกอบรม ประชุม สัมมนาด้านวิชาการ

ในแต่ละปีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามี โครงการพัฒนาให้ความรู้ด้านวิชาการต่าง ๆ ทั้งทางด้านการศึกษาพิเศษและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้บริหารครู และผู้ปกครองของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยการจัดฝึกอบรม ประชุม สัมมนาความรู้ในเรื่อง ความรู้เฉพาะ

ความพิการ ด้านเกณฑ์การประกันคุณภาพ การปรับหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน การคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ การให้คำปรึกษาผู้ปกครอง การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียน

สำหรับทุนการศึกษานั้น เขตพื้นที่การศึกษาไม่มีงบประมาณจัดสรรเป็นทุนการศึกษาให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาศึกษาต่อทางด้านการศึกษาพิเศษแต่อย่างใด

1.3 งบประมาณโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมได้รับการจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนละ 10,000 บาทต่อปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้างซีท (SEAT framework) และการบริหารจัดการทั้งระบบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school based management) และให้โรงเรียนจัดทำแผนงาน/โครงการ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยเน้นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนพิการเรียนร่วม ด้วยหลักในการพัฒนานักเรียนพิการเรียนร่วมด้วยรูปแบบที่เหมาะสมที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น รวมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการเรียนร่วม

ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้รับงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม และนักเรียนพิการเรียนร่วม ในด้านต่าง ๆ เช่น

1) จัดฝึกอบรม สร้างความตระหนัก ความเข้าใจกับ ครู ผู้ปกครอง ให้ความรู้แก่โรงเรียนในเขตรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ เช่น การจัดทำสื่อการสอน การคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การคัดกรองเด็ก การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ การศึกษาดูงาน จัดทำสื่ออุปกรณ์การสอน โครงการปรับสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน จัดประชุมให้ความรู้ผู้ปกครอง เป็นต้น โดยได้รับความร่วมมือ จากหน่วยงานภายนอก เช่น โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นต้น

2) คัดกรองนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น บกพร่องทางการเรียนรู้ และออทิซึม โดยใช้แบบคัดกรอง KUS-SI Rating Scale: ADHD/LD/Autism (PDDs)

3) นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

4) คัดเลือกโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมที่เป็นเลิศ (best practice) โดยที่โรงเรียนสามารถดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมได้สำเร็จ สามารถแก้ปัญหาที่ประสบให้เกิดผลสำเร็จที่เป็นเลิศได้ และสามารถเป็นแบบอย่าง ในการให้การสนับสนุน หรือเป็นแนวทางแก้ปัญหาให้กับโรงเรียนอื่นๆ ที่ดำเนินการจัดการเรียนร่วมในลักษณะเดียวกันได้

5) จัดสรรงบประมาณตามโครงการให้โรงเรียนที่เสนอขอให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการ โครงสร้าง SEAT

1.4 การประชาสัมพันธ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้มีการประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนร่วมใน 2 ลักษณะ คือ

1) การประชาสัมพันธ์เรื่องการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองนำบุตรหลานที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษไปเข้าเรียนในโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมใกล้บ้าน โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น

- จัดทำแผ่นพับ
- จัดทำเวปไซด์
- ประชาสัมพันธ์ทางวิทยุกระจายเสียง
- ทำเอกสารความรู้เกี่ยวกับเด็กพิการ

2) การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูในโรงเรียนเรียนร่วม และบุคคลทั่วไป โดยมีรูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ หลายอย่าง เช่น

- จัดทำแผ่นพับ
- จัดทำเวปไซด์
- ประชาสัมพันธ์ทางวิทยุกระจายเสียง
- ทำเอกสารความรู้เกี่ยวกับเด็กพิการ
- เผยแพร่งานวิจัยไปตามโรงเรียน
- จัดทำวีดิทัศน์
- มอบ สื่อ อุปกรณ์ เช่น หนังสือเสียงระบบเดซี ชุดพัฒนาการศึกษาเด็กที่มีความบกพร่องประเภทต่าง ๆ เป็นต้น

1.5 การนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจัดการเรียนร่วม

1.5.1 การนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายภารกิจการนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมให้แก่หน่วยงานใน

สังกัดระดับพื้นที่ คือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนหน่วยงานที่รับผิดชอบที่ส่วนกลาง คือสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งจะทำหน้าที่ในการกำหนดกรอบและระบบการนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจัดการเรียนร่วม เพื่อให้โรงเรียนเรียนร่วม และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการตามกรอบและระบบที่วางไว้ การนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนกลาง ได้แก่

1) การจัดทำมาตรฐานการศึกษาพิเศษขั้นพื้นฐาน ในปีพ.ศ. 2551 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาพิเศษขั้นพื้นฐานสำหรับ 4 ประเภทความพิการเพื่อการประกันคุณภาพในสถานศึกษา ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาพิเศษขั้นพื้นฐานประเภทความพิการทางการเห็น มาตรฐานการศึกษาพิเศษขั้นพื้นฐานประเภทความพิการทางการได้ยิน มาตรฐานการศึกษาพิเศษขั้นพื้นฐานประเภทความพิการทางร่างกาย และมาตรฐานการศึกษาพิเศษขั้นพื้นฐานประเภทความพิการทางสติปัญญา เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใช้เป็นเกณฑ์ในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

2) การนิเทศโดยใช้แบบติดตามผลการดำเนินงาน โครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำแบบประเมินตนเองเพื่อติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2550

3) การนิเทศโดยการจัดประชุมสัมมนาระดับภาค ปีละ 1 ครั้ง ในลักษณะวิทยากรบรรยายให้ความรู้ นิทรรศการของโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างได้ (The Best Practiced) ในการจัดการเรียนร่วม จัดแสดงนิทรรศการ แสดงผลการประเมินตนเอง การดำเนินงานการบริหารจัดการเรียนร่วม ความสำเร็จของการบริหารจัดการ และการเยี่ยม โรงเรียน เป็นต้น

1.5.2 การนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

การนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมเป็นภาระหลักและเป็นภาระสำคัญของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 5 แห่ง และหน่วยงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่รับผิดชอบดูแลการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัด คือ กลุ่มนิเทศและติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มนโยบายและแผน ซึ่งมีหน้าที่ในการนิเทศติดตามประเมินผลสถานศึกษา แต่รูปแบบวิธีการนิเทศติดตามประเมินผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่งอาจจะแตกต่างกันไปตามสภาพการทำงานและสภาพพื้นที่ แต่โดยทั่วไปแล้วการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีลักษณะและรูปแบบดังนี้

1) การนิเทศโดยการจัดประชุมผู้บริหาร และ ครูผู้สอน รายงานสภาพปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียน การบริหารจัดการ โรงเรียนเรียนร่วม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น

2) การนิเทศโดยตรงที่โรงเรียน โดยกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา หรือกลุ่มส่งเสริมการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร่วมกับศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัด จัดทำปฏิทินการนิเทศ

3) การนิเทศโดยใช้แบบติดตามผลการดำเนินงาน โครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

4) การนิเทศโดยใช้แบบตรวจเยี่ยมสถานศึกษาเชิงประเมิน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

5) การนิเทศโดยใช้แบบนิเทศ ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการ โครงสร้างซีท (SEAT)

6) การนิเทศโครงการตามความร่วมมือกับยูนิเซฟ การติดตาม โครงการนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

7) การนิเทศในรูปแบบฝึกรวม ให้ความรู้โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยให้ความรู้ให้คำแนะนำเรื่องต่าง ๆ แก่โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามแผนปฏิบัติงาน และตามที่โรงเรียนขอความร่วมมือ

1.6 วิจัยทางการศึกษาพิเศษ

1.6.1 การทำวิจัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ในระหว่างปีพ.ศ. 2545-2550 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการจัดทำงานวิจัยทางการศึกษาพิเศษตามลักษณะของภาระงาน เช่น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้ ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม และโรงเรียนเครือข่ายเรียนร่วม เป็นต้น

1.6.2 การสนับสนุนให้ครู อาจารย์ หรือหน่วยงานอื่นทำการวิจัย

ในระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550 ดำเนินการในลักษณะส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำวิจัยในลักษณะให้ความรู้โดยการจัดอบรม การทำวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว และส่งเสริมให้ครูพัฒนางานวิจัยเพื่อเป็นผลงานทางวิชาการ เช่น การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังประสานให้โรงเรียนเป็นสถานที่ทดลองใช้ในการเครื่องมือ และเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลงานวิจัยของสถาบันทางการศึกษาต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยมหาดไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และนอกจากสถาบันทางการศึกษายังมีหน่วยงานอื่น เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และองค์กรเอกชน เช่น องค์กรยูนิเซฟ เป็นต้น

1.7 ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

- 1) งานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในบางลักษณะงานมีความซ้ำซ้อนกับศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด
- 2) ศักยานิเทศก์ของเขตพื้นที่ศึกษามีหลายกลุ่มงาน บางกลุ่มงานไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ ทำให้การช่วยเหลือ นิเทศ ติดตาม การเรียนการสอนเป็นไปได้น้อย
- 3) จำนวนโรงเรียนจัดการเรียนร่วมมีมาก แต่จำนวนศีกยานิเทศก์แต่ละสำนักงานเขตพื้นที่มีน้อย ทำให้การนิเทศโรงเรียนทำได้ไม่ทั่วถึง
- 4) บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่เกี่ยวข้องกับ โรงเรียนเฉพาะความพิการของรัฐ โรงเรียนเฉพาะความพิการขององค์กรเอกชน และ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีเด็กพิการเรียนร่วมอยู่ด้วย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบการให้บริการทางการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด มีดังนี้

2.1. ภาระหน้าที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการศึกษาแก่คนพิการ

ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นสืบเนื่องจากพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 โดยกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนการพัฒนาการศึกษาพิเศษ (ด้านคนพิการ) เมื่อ พ.ศ.2537 ทั้งแผนระยะเร่งด่วน (ปีงบประมาณ 2538-2539) และแผนระยะที่ 8 (ปี พ.ศ. 2540-2544) โดยผู้แทนของคนพิการได้ร่วมในการจัดทำด้วย ซึ่งแผนดังกล่าวกำหนดให้จัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาขึ้นอยู่ในสังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา (ปัจจุบันสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมการจัดการเรียนร่วมทุกระดับชั้นเรียน ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา การจัดการศึกษานอกระบบ โรงเรียน พัฒนาการกีฬา และนันทนาการ จ้างครูสอนเสริม (ครูการศึกษาพิเศษ) พัฒนางานวิชาการ ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอน ให้ทุนการศึกษา รวมทั้งทำงานวิจัยและส่งเสริมให้เอกชนพัฒนางานการศึกษาพิเศษ เป็นต้น ซึ่งศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาได้จัดตั้งตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน

พ.ศ. 2542 มีจำนวน 13 ศูนย์ ตามเขตการศึกษา (ในขณะนั้น) ในภาคใต้ มี 3 ศูนย์ คือ ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 2 ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 3 ตั้งอยู่ที่อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา และศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 4 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง สำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลารับผิดชอบ 5 จังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย คือ จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา ส่วนศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจัดตั้งขึ้นในจังหวัดที่ไม่ได้เป็นที่ตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา มีจำนวน 63 ศูนย์ โดยศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพัทลุงตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสตูลตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดสตูล สำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 3 ทำหน้าที่เป็นศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสงขลาด้วย

ก. บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา มีดังนี้

- 1) วางแผน กำหนดนโยบาย และแผนงานการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการแห่งชาติ และนำนโยบายระดับชาติไปปฏิบัติ
- 2) จัดทำ ส่งเสริมและประสานงาน การจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคลให้แก่คนพิการ
- 3) จัดระบบส่งต่อคนพิการ ประสานงานและกำกับดูแลการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการในเขตการศึกษาที่รับผิดชอบ
- 4) จัดระบบสนับสนุนการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก จัดสื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดรวมถึงการจัดครูเดินสอน และอาสาสมัคร แก่คนพิการและสถานศึกษา
- 5) วิจัยและพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก สื่ออุปกรณ์สำหรับคนพิการทุกประเภท
- 6) พัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรที่จัดการศึกษาเพื่อคนพิการ
- 7) นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ
- 8) เป็นศูนย์ข้อมูล รวมทั้งจัดระบบข้อมูลข่าวสารสนเทศด้านการศึกษาเพื่อคนพิการระดับเขตการศึกษา
- 9) ประสานงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 10) จัดทำและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ
- 11) จัดทำรายงานการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ในเขตพื้นที่การศึกษา
- 12) จัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยเพื่อคนพิการ ในจังหวัดที่ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาตั้งอยู่
- 13) จัดตั้งสหวิทยาเขตเพื่อคนพิการ สำหรับสถานศึกษาเพื่อคนพิการในเขตบริการ

ข. บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด มีดังนี้

- 1) ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มหรือแรกพบความพิการอันเป็นบริการสำคัญอันดับแรกสำหรับคนพิการ
- 2) ให้บริการเตรียมความพร้อมเด็กพิการก่อนส่งเข้าเรียนในโรงเรียนเรียนร่วม หรือโรงเรียนพิเศษเฉพาะความพิการ
- 3) บริการให้คำปรึกษาแก่พ่อแม่ ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูบุตรหลานที่พิการ อันเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญสำหรับคนพิการ
- 4) ช่วยเหลือครูหรือบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม
- 5) เสริมความรู้ให้แก่ผู้ปกครองและชุมชน
- 6) บริการอื่นที่จำเป็นต่อการให้บริการการศึกษาสำหรับคนพิการ เป็นต้น

2.2 การส่งเสริมสถานศึกษาที่จัดการเรียนร่วม

ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสถานศึกษาภาครัฐ และสถานศึกษาเอกชนที่จัดการเรียนร่วม โดยดำเนินการดังนี้

- 1) ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มหรือแรกพบความพิการ กระตุ้นพัฒนาการทักษะ 6 ด้าน ได้แก่ ทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก ทักษะทางวิชาการ ทักษะด้านการพูดและการใช้ภาษา ทักษะด้านการช่วยเหลือตนเอง ทักษะทางสังคม ให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้บริการเตรียมความพร้อมเด็กพิการก่อนส่งเข้าเรียนในโรงเรียนเรียนร่วม หรือโรงเรียนการศึกษาพิเศษ
- 2) ประสานงานกับโรงเรียนเฉพาะความพิการ ช่วยเหลือ สนับสนุน โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม ในด้านการจัดอบรม สื่อ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ให้คำปรึกษาด้านการจัดทำแผนการสอน และแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
- 3) ประสานงานการจัดการเรียนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งมูลนิธิ และหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ เป็นต้น
- 4) บูรณาการงานจัดการเรียนร่วมในเขตพื้นที่ เช่นการจัดประชุมทางวิชาการประจำปี
- 5) จัดหา สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเด็กพิการ โดยรวบรวมจากแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล จัดให้ยืมสื่อ/อุปกรณ์ที่เกี่ยวกับการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภท
- 6) ช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม โดยจัดฝึกอบรมผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา

7) ดูแลช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมทางด้านการศึกษา การจัดหาและให้ทุนการศึกษา

8) เป็นหน่วยงานที่ขึ้นทะเบียนผู้ให้บริการตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล บริการคุ้มครองให้บริการทางการศึกษาตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

9) การส่งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไปยัง โรงเรียนเรียนร่วม หรือ โรงเรียนเฉพาะความพิการ

10) การนิเทศการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเรียนร่วม และ โรงเรียนเฉพาะความพิการ

11) เป็นแหล่งค้นคว้า สำเนาซีดีรอมสำหรับเด็กตาบอด หนังสือเสียงระบบเดซี

12) ให้บริการต่างๆ เช่น กายภาพบำบัด และกิจกรรมบำบัด เป็นต้น รวมทั้งให้บริการอื่นที่จำเป็นต่อการให้บริการทางการศึกษาสำหรับคนพิการ

2.3 การส่งเสริมช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษนอกสถานศึกษา

1) บริการให้คำปรึกษาแก่พ่อแม่ ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูบุตรหลานที่พิการ อันเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญสำหรับคนพิการ

2) ให้การดูแลผู้พิการในชุมชน โดย ทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะครอบครัว (individualized family service plan: IFSP) และ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

3) ให้ความรู้แก่เด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล เช่น การจัดทำแผนการปฏิบัติการ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะครอบครัว และ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นต้น

4) ให้ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแก่ ผู้ปกครอง ชุมชน โดยการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2.4 ระบบการส่งต่อคนพิการ

หลังจากให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยมุ่งเน้นการให้การกระตุ้นพัฒนาการทักษะทั้ง 6 ด้าน เพื่อเตรียมความพร้อมเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการเข้าเรียนในโรงเรียนเรียนร่วม หรือ โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษจะทำหน้าที่ประสานงานกับโรงเรียนการศึกษาพิเศษ หรือ โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม ในการรับเข้าเรียนเพื่อจัดการศึกษาตามความเหมาะสมของเด็กแต่ละบุคคล

2.5 การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ

ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่พัฒนาบุคลากรของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ในด้านการฝึกอบรม สัมมนา ด้านวิชาการ ให้ความรู้ด้านทักษะการสอน การจัดทำสื่อ เป็นต้น นอกจากนั้นยังฝึกอบรมให้ความรู้

ทางด้านการศึกษาพิเศษแก่ผู้ปกครองและชุมชนผู้ปกครองและชุมชน โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษาจัดฝึกอบรมปีละ ประมาณ 20 ครั้ง ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดฝึกอบรมปีละ ประมาณ 10 เรื่อง

2.6 การวิจัยทางการศึกษาพิเศษ

2.6.1 การทำวิจัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550 ศูนย์การศึกษาพิเศษทั้งสามแห่ง มีผลงานการทำวิจัย พัฒนาหลักสูตร รูปแบบการศึกษา สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์สำหรับคนพิการค่อนข้าง น้อย ศูนย์ละ 1-2 เรื่องต่อปี ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจจากการนิเทศติดตามประเมินผลการ ดำเนินงานของโรงเรียนจัดการเรียนร่วม และการวิจัยในชั้นเรียนของครูเกี่ยวกับเรื่องบทบาทหน้าที่ นวัตกรรม และการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

2.6.2 การสนับสนุนให้ครู อาจารย์ หรือหน่วยงานอื่นทำการวิจัย

ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดไม่ได้ จัดสรรงบประมาณเป็นทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานอื่นทำการวิจัย ทางด้านการศึกษาพิเศษ และทำวิจัยและพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการศึกษา สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์สำหรับคนพิการ

2.7 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการเรียนการสอนของสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนทางด้านการศึกษาพิเศษ

ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดได้มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการเรียนการสอนสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนทางด้านการศึกษาพิเศษอย่าง สม่ำเสมอ อย่างน้อยโรงเรียนละ 1-2 ครั้งต่อภาคเรียน โดยเฉพาะศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ได้กำหนดปฏิทินการนิเทศ สัปดาห์ละ 2 โรงเรียน แต่การนิเทศติดตามประเมินผลการ เรียนการสอนของศูนย์การศึกษาพิเศษ จะเน้นที่โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมเป็นหลัก การนิเทศ การเรียนการสอนโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจะนิเทศการบริหารจัดการ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม การจัดห้องเรียน การเรียนการสอน ด้านพัฒนาการเด็ก การให้คำแนะนำครู ผู้ปกครอง เป็นต้น โดย ประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการออกนิเทศ

2.8 ปริมาณเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ได้รับการศึกษา

จากปี พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นปีแรกที่เริ่มแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จนกระทั่งสิ้นสุดระยะเวลาตามแผนในปี พ.ศ. 2549 คนพิการหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน 3 จังหวัด ที่เป็นพื้นที่ศึกษาวิจัยพบว่า ทุกจังหวัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายที่วางไว้ คือ เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 15 ต่อปี และมีโอกาสได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น โดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กออทิสติก

2.9 ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ

- 1) ลักษณะงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในบางลักษณะงานมีความซ้ำซ้อนกับศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัด
- 2) บุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษมีน้อย โดยเฉพาะศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด มีบุคลากรไม่เพียงพอกับภาระงานเพราะมีภาระงานประจำมาก ทั้งการส่งเสริมดูแลการเรียนการสอนในโรงเรียนเรียนร่วม การส่งเสริมช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษนอกสถานศึกษา และงานโครงการอื่น ๆ ที่เป็นนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ
- 3) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมบางแห่งยังไม่เข้าใจ และขาดความชัดเจนในการบริหารจัดการการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทำให้การส่งเสริมช่วยเหลือ และดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง
- 4) ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษส่วนหนึ่งไม่ยอมรับ และไม่เข้าใจว่าบุตรหลานของตนเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนเฉพาะความพิการ

โรงเรียนเฉพาะความพิการ เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดสงขลามี 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา และโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา ส่วนจังหวัดสตูล และจังหวัดพัทลุง ไม่มีโรงเรียนเฉพาะความพิการ

โรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา เป็นโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตั้งอยู่ที่ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เดิมเป็นศูนย์สงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนภาคใต้ จังหวัดสงขลา ของมูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย ในพระบรม

ราชินูปถัมภ์ ได้จัดตั้งขึ้น ในปีพ.ศ. 2529 ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ศูนย์สงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนภาคใต้ ได้ขอจัดตั้งเป็นโรงเรียนเอกชน ประเภทการศึกษาพิเศษ กลุ่ม ก มาตรา 15 (3) โดยใช้ชื่อว่า "โรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา" และในปี พ.ศ. 2536 ในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ มุลนิธิ ฯ ได้น้อมเกล้า ฯ ถวายโรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา เพื่อเป็นพระราชกุศล โดยให้กระทรวงศึกษาธิการรับไปดำเนินการจัดการศึกษาเป็นโรงเรียนของรัฐบาล สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการก็ได้ประกาศจัดตั้งเป็นโรงเรียนของรัฐบาล เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2536 ปัจจุบันโรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา เป็นโรงเรียนประเภทประจำและไปกลับ รับนักเรียนทั้งหญิงและชายอายุระหว่าง 6 - 15 ปีที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ไม่มีความพิการซ้อนอื่นที่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษา มีความพร้อมที่จะเรียนและสามารถช่วยเหลือตนเองได้

โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา เป็นโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ตั้งอยู่ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เดิมชื่อ "โรงเรียนสอนคนหูหนวกสงขลา" ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งขึ้นเป็นโรงเรียนหูหนวกประจำภาคใต้ โดยเริ่มรับนักเรียนเข้าเรียนในปี พ.ศ. 2517 ต่อมาในปี พ.ศ. 2521 กระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศให้เปลี่ยนชื่อ เป็น "โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา"

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาของโรงเรียนเฉพาะความพิการมีดังนี้

3.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน

ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550 โรงเรียนโสตศึกษาสงขลา ได้รับการบรรจุบุคลากรเพิ่มจำนวน 2 คน เป็นครูวิชาเอกคอมพิวเตอร์ 1 คน และวิชาเอกวิทยาศาสตร์ 1 คน เช่นเดียวกันกับโรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา ที่ได้รับการบรรจุบุคลากรเพิ่ม 2 คน เป็นครูวิชาเอกนาฏศิลป์ 1 คน และวิชาเอกคณิตศาสตร์ 1 คน ปัจจุบันโรงเรียนโสตศึกษาสงขลา มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 40 คน และพนักงานราชการ จำนวน 4 คน และมีนักเรียน จำนวน 308 คน คิดเป็นสัดส่วนครู : นักเรียน ในอัตราส่วน 1:8 ซึ่งมีจำนวนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดสัดส่วนครู : นักเรียน ไว้ในอัตราส่วน 1:8 แต่ต่ำกว่าเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ที่กำหนดสัดส่วนครู : นักเรียน ไว้ในอัตราส่วน 1:5 ส่วนโรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 25 คน และพนักงานราชการ จำนวน 12 คน จำนวนนักเรียน 301 คนคิดเป็นสัดส่วนครู : นักเรียน ในอัตราส่วน 1:8 ซึ่งมีจำนวนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ต่ำกว่าเกณฑ์ของ

ก.ค.ศ. ที่กำหนดสัดส่วนครู : นักเรียน ไว้ในอัตราส่วน 1:4 จากข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเฉพาะความพิการทั้ง 2 โรงเรียนในช่วงปีที่ศึกษา การบรรจุบุคลากรทางการศึกษาพิเศษมีเพียง 1 คน ซึ่งจัดอยู่ในระดับน้อย

3.2 การพัฒนาบุคลากร

โรงเรียนเฉพาะความพิการทั้ง 2 โรงเรียนมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางด้านการศึกษาพิเศษ และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทางด้านวิชาการอื่น ๆ โดยการให้เข้าร่วมประชุมสัมมนา โดยเฉลี่ยบุคลากรเข้ารับการอบรมอย่างน้อยคนละ 1 ครั้งต่อปี

นอกจากนี้โรงเรียนเฉพาะความพิการทั้ง 2 โรงเรียนได้ให้ครูไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือพัฒนาให้ได้ใบประกอบวิชาชีพ เช่น ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ประกาศนียบัตรบัณฑิตการศึกษาพิเศษเพิ่มขึ้นทุกปี

3.3 อาคารสถานที่

ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550 โรงเรียน โสตศึกษาสงขลา และโรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา ได้รับงบประมาณค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ในการก่อสร้างอาคารเรียนและอาคารประกอบต่าง ๆ จนปัจจุบันมีอาคารเรียนและอาคารประกอบ เพียงพอต่อการดำเนินงานของโรงเรียน ทั้งในด้านการจัดชั้นเรียน อาคารสำหรับจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ห้องประชุม อาคารเอนกประสงค์ เป็นต้น

3.4 สื่อ และ อุปกรณ์การเรียนการสอน

โรงเรียน โสตศึกษาสงขลา และโรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา มีสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ทั้งที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และบางส่วนของโรงเรียนจัดทำโครงการฝึกอบรมด้านการจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้กับบุคลากรเพื่อประโยชน์โดยตรงกับผู้เรียน หรือจัดหาเองโดยการนำเศษวัสดุที่เหลือใช้มาจัดทำสื่อการเรียนการสอน ทำให้มีสื่อการเรียนการสอนเพียงพอต่อการเรียนการสอนของโรงเรียน

3.5 การจัดทำคู่มือการเรียนการสอน

โรงเรียนเฉพาะความพิการได้จัดทำหลักสูตรแกนกลางร่วมกันที่สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนในระดับสถานศึกษาทั้ง 2 โรงเรียนได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คู่มือการจัดการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน

3.6 การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

โรงเรียนเฉพาะความพิการทั้ง 2 โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับนักเรียนพิการทุกคน โดยการจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง อาทิ แพทย์เฉพาะทาง ผู้บริหาร โรงเรียน นักจิตวิทยา ครูการศึกษาพิเศษ และผู้ปกครอง เป็นต้น ร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็น และมีการประชุมร่วมประเมินและทบทวนแผนปีละ 1 ครั้ง

3.7 การประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนการสอน และเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ได้ดำเนินการอย่างกว้างขวางทั้งในระดับต้นสังกัดส่วนกลาง และระดับสถานศึกษา โดยมีรูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ ที่หลากหลาย เช่น ทำเว็บไซต์ การประชาสัมพันธ์ทางวิทยุกระจายเสียง ทำแผ่นพับและเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเด็กพิการ การเผยแพร่งานวิจัย และการจัดทำวีดิทัศน์ เป็นต้น

3.8 การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอน

การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอนของโรงเรียน โสตศึกษาสงขลา และโรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา จากสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามที่สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษขอข้อมูลมา เฉลี่ยปีละ 1 ครั้ง ส่วนใหญ่จะเป็นการติดตามการดำเนินงานทางเอกสาร

3.9 การวิจัยทางการศึกษาพิเศษ

3.9.1 ผลงานวิจัยทางด้านการศึกษาพิเศษ

ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550 โรงเรียนเฉพาะความพิการทั้งสองโรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำวิจัยและเข้ารับการฝึกอบรมทั้งที่โรงเรียนจัดทำโครงการเองและเข้ารับการอบรมที่จัดโดยหน่วยงานอื่น เพื่อพัฒนางานด้านวิชาการทางด้านการศึกษาพิเศษและพัฒนาการเรียนการสอน เช่น สื่อการเรียนการสอน รูปแบบและวิธีการสอน เป็นต้น โดยโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลามีผลงานการวิจัยทางด้านการศึกษาพิเศษของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 15 เรื่อง ส่วนใหญ่ลักษณะเป็นงานวิจัยในชั้นเรียน ส่วนโรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญามีผลงานวิจัยประมาณ 45 เรื่อง และส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในชั้นเรียนเช่นเดียวกัน ซึ่งส่วนหนึ่งครูได้พัฒนาเป็นผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะ

3.9.2 การสนับสนุนให้ครูอาจารย์หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทำการวิจัยทางด้านการศึกษาพิเศษ

ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550 โรงเรียนเฉพาะความพิการทั้งสองโรงเรียนได้ร่วมมือและสนับสนุนหน่วยงานอื่นให้ทำการวิจัย โดยโรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา มีการส่งเสริมในการ

ทำงานวิจัย จำนวน 7 เรื่อง ส่วนโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา ปีละ 1-2 เรื่อง โดยการให้ข้อมูลโรงเรียนเป็นข้อมูลงานในงานวิจัย และนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น เป็นกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยเรื่องการใช้สื่อเด็กสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นต้น

3.10 การเรียนร่วม

ในแต่ละปีการศึกษา โรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญาจะส่งนักเรียนไปเรียนร่วมในโรงเรียนต่าง ๆ ดังนี้ ปีการศึกษา 2546 จำนวน 4 คน ปีการศึกษา 2547 จำนวน 4 คน ปีการศึกษา 2548 จำนวน 1 คน ปีการศึกษา 2549 จำนวน 1 คน ปีการศึกษา 2550 จำนวน 4 คน ปีการศึกษา 2551 จำนวน 2 คน สำหรับโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลาไม่มีนักเรียนเข้าเรียนร่วมในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่จะเข้าเรียนร่วมในระดับประกาศนียบัตร และระดับอุดมศึกษา

3.11 การศึกษาต่อของนักเรียน

นักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลามีโอกาสในการศึกษาต่อในระดับ ช่วงชั้นที่ 3-4 ระดับอุดมศึกษา และในระดับที่สูงขึ้น เนื่องจากนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา มีความบกพร่องทางการได้ยิน เมื่อมีล่ามภาษามือก็สามารถเรียนร่วมได้ในระดับที่สูงขึ้น เช่น สามารถศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ประมาณปีละ 20 % ของนักเรียนในโรงเรียน

3.12 ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของโรงเรียนเฉพาะความพิการ

นักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด ทำให้ต้องอยู่ประจำหอพัก ทำให้เด็กขาดความอบอุ่นจากครอบครัว และเมื่อถึงเวลาที่ผู้ปกครองรับกลับบ้าน เช่น วันหยุดสุดสัปดาห์ หรือปิดภาคการศึกษา ก็ต้องอาศัยความสะดวกในเรื่องเวลา ในเรื่องอาชีพ และค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้ปกครองในการรับและส่ง เช่น ผู้ปกครองมาส่งช้ากว่ากำหนดหลายสัปดาห์เนื่องจากไม่มีค่าโดยสาร ทำให้นักเรียนขาดความต่อเนื่องในทางการศึกษา

ตอนที่ 4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศในปี พ.ศ. 2542 เป็นปีการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยมีนโยบายหลักในการเร่งขยายบริการการศึกษาเพื่อคนพิการ ให้คนพิการที่ต้องการเรียนต้องได้เรียน โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสเข้ารับบริการการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายตามความ

เหมาะสม โรงเรียนในระดับประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 1-2) เริ่มให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการ มีการรับเด็กพิการเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติมากขึ้น จนกระทั่งในปี พ.ศ.2547 กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม จึงได้จัดทำโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมขึ้น โดยกำหนดจำนวนโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในแต่ละและเขตพื้นที่การศึกษา และหลักเกณฑ์วิธีการคัดเลือกโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด และมอบหมายให้เขตพื้นที่การศึกษาคัดเลือกโดยโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ ดังนี้

1. กำหนดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียน ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวง
 2. จัดทำข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน
 3. พัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ
 4. คัดกรองนักเรียนที่มีความบกพร่องที่ต้องการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน
 5. จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลให้นักเรียนที่มีความบกพร่องที่ต้องการการศึกษาพิเศษ
 6. จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีความบกพร่องที่ต้องการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
 7. ปรับสภาพแวดล้อม บรรยากาศ จัด/ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก บริการความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามความต้องการตามความจำเป็นของแต่ละบุคคล
 8. วิจัยและพัฒนาระบบการเรียนรู้นักเรียนที่มีความบกพร่องที่ต้องการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน
 9. นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน โครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม
- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม มีดังนี้

4.1 การกำหนดกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาพิเศษของโรงเรียน

โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 โรงเรียน ส่วนใหญ่ได้จัดทำกรอบแนวคิด วิสัยทัศน์และกำหนดยุทธศาสตร์ในดำเนินการจัดการเรียนร่วม แต่ในการปฏิบัติงานจริงส่วนใหญ่โรงเรียนจะดำเนินการตามกรอบนโยบายของต้นสังกัดกำหนด ตัวอย่างกรอบแนวคิดของโรงเรียนต่าง ๆ มีดังนี้

- จัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างทั่วถึง และใช้หลักการบริหารจัดการโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT framework) และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management)
- ผู้เรียนมีความแตกต่างกัน เด็กทุกคนสามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพ หากมีการจัดระบบการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับความต้องการจำเป็นแต่ละคน ให้นักเรียนมีโอกาส และสิทธิในการศึกษาเล่าเรียนเท่าเทียมกัน โดยส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนตามความสามารถและตามความถนัด
- พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกกลุ่มสาระตามศักยภาพ และส่งเสริมความฉลาดพิเศษของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เต็มศักยภาพ นำกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เป็นพื้นฐานในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข
- จัดการศึกษาให้แก่บุคคลพิการและผู้ด้อยโอกาสอย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพ เพื่อให้ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ
- ให้การศึกษาภาคบังคับแก่เด็กและเยาวชนพิการทุกประเภท จัดการเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ และจัดบริการการศึกษาที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ
- มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม จัดการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีวิถีตามหลักศาสนา มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับวัย นักเรียนเรียนร่วมผ่านเกณฑ์การพัฒนาสมรรถภาพตามแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคลร้อยละ 60 เด็กด้อยโอกาสมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรร้อยละ 80
- มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข โดยมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนทุกคนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่โรงเรียนกำหนด
- จัดการเรียนร่วมในกลุ่มสาระที่เรียนร่วมได้ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจัดสอนเสริมในบางกลุ่มสาระวิชา เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาต่างประเทศ

4.2 การคัดกรองนักเรียนที่มีความบกพร่อง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดฝึกอบรมครูผู้สอน โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมเพื่อฝึกอบรมการคัดกรองเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยใช้แบบคัดกรอง KUS-SI Rating Scale: ADHD/LD/Autism (PDDs) แต่แบบคัดกรองดังกล่าวการแปลผลจะใช้กับเด็กอายุ 6 ปี - 13 ปี 11 เดือน ทำให้รายการในแบบคัดกรองบางรายการไม่เหมาะสมในการคัดกรองเด็กที่มีอายุเกิน 14 ปีขึ้นไป หรือนักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับช่วงชั้นที่ 4 นอกจากนั้น โรงเรียนได้ดำเนินการคัดแยกประเภทเด็กพิการโดยใช้แบบคัดกรองในการแยกประเภทความพิการทั้ง 9 ประเภท เพื่อให้ทราบถึงลักษณะความพิการอย่างแท้จริง พร้อมทั้งส่งต่อเด็กพิการให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียนเฉพาะความพิการทางการศึกษา และ โรงเรียนเรียนร่วม โดยคำนึงถึงสภาพความพิการ และภูมิปัญญาของเด็กและผู้ปกครอง

4.3 การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ครูผู้สอนในโรงเรียนได้วางแผนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทุกคน เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนเฉพาะความพิการทั้ง 2 โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับนักเรียนพิการทุกคน โดยการจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง อาทิ แพทย์เฉพาะทาง ผู้บริหาร โรงเรียน นักจิตวิทยา ครูการศึกษาพิเศษ และผู้ปกครอง เป็นต้น ร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็น และมีการประชุมร่วมประเมินและทบทวนแผนปีละ 1 ครั้ง มีการปรับแผนแผนการจัดการศึกษาหากแผนที่วางไว้ไม่มีความเหมาะสม

4.4 การปรับสภาพแวดล้อม บรรยากาศ จัด/ส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามความต้องการตามความจำเป็นของแต่ละบุคคล

โรงเรียนแกนนำเรียนร่วมส่วนใหญ่มีการปรับสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนค่อนข้างน้อย เช่น การจัดห้องเรียนเสริมวิชาการ จัดห้องเรียนคู่ขนาน เนื่องจากนักเรียนเรียนร่วมส่วนใหญ่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และโรงเรียนส่วนใหญ่มีงบประมาณน้อย และจำเป็นต้องพัฒนาทางด้านอื่น ๆ ควบคู่กันไป ส่วนการจัดบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก็เป็นไปได้น้อยเช่นกัน เนื่องจากโรงเรียนมีห้องเรียนที่จำกัด การมีห้องเฉพาะเพื่อการสอนซ่อมเสริม หรือมีห้องเสริมวิชาการ หรือตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลจึงเป็นไปได้น้อย ส่วนใหญ่นักเรียนจะได้รับการช่วยเหลือด้านการเรียนในคาบเรียน การพัฒนาทางด้านการเรียนรู้ของนักเรียนจึงไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น

4.5 บุคลากรทางการศึกษาพิเศษของโรงเรียน

4.5.1 การบรรจุบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ หรือจ้างบุคลากรเพิ่ม

ตั้งแต่เข้าร่วม โครงการแกนนำเรียนร่วม โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมทุกโรงเรียน ไม่ได้รับการบรรจุบุคลากรทางการศึกษาเพิ่มเนื่องจากไม่มีอัตราว่าง และไม่ได้รับงบประมาณเพื่อจ้างครูการศึกษาพิเศษเพิ่มเติม ยกเว้น โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมบางโรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรการกุศลอื่น เช่น มูลนิธิออทิสติกไทย มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจ้างครูประจำห้องเรียนคู่ขนาน ครูเสริมวิชาการ และลูกจ้างชั่วคราว การที่โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมไม่ได้รับการบรรจุบุคลากรทางการศึกษาเพิ่ม ทำให้โรงเรียนมีครูไม่ครบชั้น ไม่สามารถดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ทั่วถึง และไม่มีครูที่มีความรู้ความเข้าใจ และความเชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

4.5.2 เงินเพิ่มพิเศษสำหรับครูการศึกษาพิเศษ

ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ หรือที่ผ่านการอบรมหลักสูตร “การฝึกอบรมครูสอนการศึกษาพิเศษ” เมื่อสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ จำนวน 18 คาบต่อสัปดาห์ จะได้รับเงินเพิ่มพิเศษสำหรับครูการศึกษาพิเศษ (พ.ค.ศ.) แต่ครูของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมส่วนใหญ่ ที่มีคุณสมบัติข้างต้น ไม่ได้รับเงินเพิ่มพิเศษดังกล่าว เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาทางการเรียนรู้ บางรายยังไม่มีเอกสารรับรองจากแพทย์เนื่องจากรอกำหนดในการนัดจากโรงพยาบาลที่มีระยะการนัดนาน ทำให้ยังไม่สามารถจดทะเบียนเป็นคณพิการได้ ทำให้ครูไม่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวงจึงไม่สามารถเบิกเงินเพิ่มพิเศษได้

4.5.3 การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาพิเศษโรงเรียน

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษได้พัฒนาหลักสูตร “การฝึกอบรมครูสอนการศึกษาพิเศษ” ซึ่งเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้ทางการศึกษาพิเศษให้แก่ครูที่รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม นอกจากนี้หน่วยงานต่าง ๆ เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นต้น ได้จัดอบรม ประชุม สัมมนาให้แก่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นในการจัดการเรียนร่วม เช่น การจัดทำสื่อการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล ลักษณะเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ครูผู้สอนยังได้รับการสนับสนุนด้านการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เช่น ศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต และในระดับปริญญาด้วย

4.6 การได้รับการสนับสนุนด้านการจัดการเรียนการสอนจากหน่วยงานต่าง ๆ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแล และส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมทางด้านการศึกษาพิเศษ การแจกอรรถาภิธาน หนังสือ สื่อ วัสดุทัศนที่รับมาจากสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และการนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เป็นต้น นอกจากนี้โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

4.6.1 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษได้จัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โรงเรียนละ 10,000 บาทต่อปีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้างที่ท และการบริหารจัดการทั้งระบบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school based management) และให้โรงเรียนจัดทำแผนงาน/โครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยเน้นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนพิการเรียนร่วม ด้วยหลักในการพัฒนานักเรียนพิการเรียนร่วมด้วยรูปแบบที่เหมาะสมที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น รวมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ ที่สอดคล้อง การจัดสรรงบประมาณในการจ้างครูประจำห้องเรียนคู่ขนาน เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนในโรงเรียนทั่วไปใกล้บ้าน เพื่อสนองตอบต่อความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาของประชากรในวัยเรียน กลุ่มเด็กออทิสติก รวมทั้งกลุ่มที่โครงสร้างของสมองมีการทำงานที่แตกต่างออกไปจากคนปกติ อย่างกลุ่มเด็กออทิสติกและกลุ่มอาการใกล้เคียง เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ สมาธิสั้น พัฒนาการช้า มีความพิการซับซ้อนที่มีกลุ่มอาการออทิสซึม/บกพร่องทางการเรียนรู้/สมาธิสั้นร่วมด้วย นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูการศึกษาพิเศษ ได้แก่ การขออนุมัติเบิกเงิน พ.ศ.ศ. การให้ทุนการศึกษาศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต และระดับปริญญาโท

4.6.2 ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา

ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาได้จัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการจัดการเรียนร่วม งบอุดหนุนรายหัว งบคุ้มครองตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ให้การฝึกอบรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การคัดกรองเด็ก การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ แจกอรรถาภิธานต่าง ๆ เช่น บัตรภาพ บัตรคำ กระดานสื่อสาร กระดานผสมคำ แท่งหลักนับเลข สิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา หนังสือ คู่มือ เกม จัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ และการนิเทศการเรียนการสอน

4.6.3 ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดได้ให้การสนับสนุนงบประมาณ เอกสาร สื่อ ให้การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร คุ้มครองตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หนังสือ คู่มือ งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ และมีการนิเทศติดตาม

นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมจากหน่วยงานอื่น ๆ เช่น

- 1) สมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม (ไทย) และมูลนิธิออทิสติกไทย ดำรวจความต้องการห้องเรียนคู่ขนานและรายชื่อผู้เรียน จัดทำข้อเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดห้องเรียนในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ เพื่อผลักดันในการขอสนับสนุนงบประมาณในการจ้างครูและสนับสนุนงานวิชาการ
- 2) โรงพยาบาลต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือในการตรวจวัดระดับสติปัญญาผู้เรียน คัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ช่วยเหลือด้านจิตบำบัด
- 3) มูลนิธิคุณพุ่ม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ความช่วยเหลือในการคัดกรองเด็กออทิสติก เด็กสมาธิสั้น เด็กที่มีบกพร่องทางการเรียนรู้ ให้การฝึกอบรม สนับสนุนงบประมาณในด้านสื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องคอมพิวเตอร์ และงบประมาณในการปรับปรุงห้องเรียน
- 4) ศูนย์การศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการศึกษาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้คำแนะนำในการจัดการศึกษา
- 5) โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมศาสตร์มหาไถ่ โดยมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์สนับสนุนครูเสริมวิชาการเพื่อดูแลนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นและสายตาเลือนราง การจัดทำสื่อ หนังสืออักษรเบรลล์ อุปกรณ์การสอนสำหรับเด็กตาบอดและสายตาเลือนราง
- 6) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น สำนักงานเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล ให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ สนับสนุนงบประมาณในการจ้างครู
- 7) ผู้ปกครอง ในการให้ความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

4.7 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการเรียนการสอน

โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจะได้รับการนิเทศ ประเมินผลการเรียนการสอนจากส่วนกลาง (กระทรวงศึกษาธิการ หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ในลักษณะการจัดประชุม และเยี่ยม โรงเรียน มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการเรียนการสอนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด และได้รับ

การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการเรียนการสอนจาก โรงเรียนของตนเองเป็นประจำ โดยการให้ฝ่ายวิชาการนิเทศการจัดการเรียนการสอน การเขียนแผนการสอน และการจัดทำวิจัยชั้นเรียน เป็นต้น

4.8 การวิจัยทางการศึกษาพิเศษ

4.8.1 ผลงานวิจัยทางการศึกษาพิเศษ

ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550 โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมส่วนใหญ่ ไม่ได้จัดทำวิจัยทางการศึกษาพิเศษ เพราะครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษมีภาระงานมาก เช่น ปัญหาครูไม่ครบชั้น ครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษของโรงเรียนไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาพิเศษเพียงพอ ครูขาดความรู้และทักษะด้านการวิจัย และขาดงบประมาณในการทำวิจัย มีส่วนน้อยที่มีผลงานการวิจัยบ้าง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการวิจัยในชั้นเรียน และผลงานทางวิชาการ เช่น การพัฒนาทักษะการคิดคำนวณเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการบวกและการคูณที่มีการทดสอบเป็นต้น

4.8.2 การสนับสนุนให้ครูอาจารย์หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทำการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ

ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550 โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมได้ให้ความร่วมมือและสนับสนุนหน่วยงานอื่นให้ทำการวิจัย โดยการให้ข้อมูลโรงเรียนเป็นข้อมูลงานวิจัย และนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นต้น นอกจากนี้โรงเรียนได้จัดโครงการฝึกอบรมเอง และให้ครูเข้ารับการอบรมที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้น

4.9 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดเรียนร่วม

โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีปัญหาในการจัดการเรียนร่วม และได้ให้ข้อเสนอแนะ สรุปได้ดังนี้

4.9.1 ปัญหาด้านผู้บริหาร

- 1) ผู้บริหารให้ความสำคัญในการจัดการเรียนร่วมน้อย
- 2) ผู้บริหารขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการเรียนร่วม

4.9.2 ปัญหาด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา

1) โรงเรียนจัดการเรียนร่วมไม่มีครูที่สำเร็จการศึกษาทางการศึกษาพิเศษ หรือไม่เพียงพอ และครูที่ได้รับการอบรมมีน้อย ทำให้การปฏิบัติงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ นอกจากนั้นครูที่ผ่านการอบรมด้านการศึกษาพิเศษบางคนขาดการทุ่มเทเอาใจใส่และช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง และครูที่ไม่ได้รับการอบรมก็ไม่ให้ความสนใจเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2) ครูไม่ครบชั้น มีครูและบุคลากรไม่ครบตามเกณฑ์ ขาดครูในการสอนประจำ และครูสอนเสริมวิชาการ บางชั่วโมงต้องรวมชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้น ทำให้การดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษทำได้ไม่ทั่วถึง ขาดครูเฉพาะด้าน เช่น ด้านดนตรี ด้านศิลปะ นอกจากนั้นครูมีภาระงานอื่นนอกเหนือจากงานการเรียนการสอน เช่น งานธุรการ งานการเงิน งานสำนักงานต่าง ๆ เป็นต้น

3) ในห้องเรียนมีจำนวนนักเรียนมากเกินไป การสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทำได้ไม่ทั่วถึง เนื่องจากในห้องเรียนเด็กพิการเรียนร่วมส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่าน ทำให้ครูไม่มีเวลาดูแลเด็ก

4) เจตคติของครูเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษยังเป็น ไปในด้านลบ เพราะครูยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ และให้ความสำคัญในการจัดการเรียนร่วมน้อย ครูขาดความรู้ในการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่น การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การเขียนแผนการสอนเฉพาะบุคคล

5) ครูที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนร่วมขาดขวัญและกำลังใจ เนื่องจากเบิกเงินเพิ่มพิเศษสำหรับครูการศึกษาพิเศษ (พ.ศ.) ไม่ได้ เพราะไม่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ หรือมีจำนวนเด็กหรือคาบสอนไม่ตามเกณฑ์ และเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ไม่สามารถจดทะเบียนคนพิการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการได้ เนื่องจากนักเรียนไม่มีเอกสารรับรองจากแพทย์ ทำให้ครูไม่ได้รับสิทธิในการขอเบิกเงินเพิ่มพิเศษสำหรับครูการศึกษาพิเศษ

4.9.3 ปัญหาด้านนักเรียน

- 1) นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไม่มีความพร้อมในการเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ
- 2) นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไม่ให้ความร่วมมือในการสอนเสริมนอกเวลา
- 3) นักเรียนปกติขาดความรู้ความเข้าใจ เจตคติที่ดีและยังไม่ยอมรับในความบกพร่องของเพื่อนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- 4) นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนต่อในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 น้อย

4.9.4 ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม/อาคารสถานที่

- 1) จำนวนนักเรียนในแต่ละห้องมีมากเกินไป ทำให้ดูแลนักเรียนได้ไม่ทั่วถึง
- 2) ไม่มีห้องเรียนเฉพาะ/ห้องสอนเสริมวิชาการสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- 3) อาคารสถานที่ไม่เหมาะสม เช่น อาคารเรียนเปิดโล่ง ทำให้มีเสียงจากภายนอกรบกวน
- 4) ขาดห้องเรียนเฉพาะ เพื่อใช้ในการเก็บเอกสาร การเรียนการสอน และจัดเก็บ สื่อการเรียนการสอน

4.9.5 ปัญหาด้านผู้ปกครอง

- 1) ผู้ปกครองยังไม่ยอมรับในความบกพร่องของนักเรียน ขาดความตระหนัก และขาดความรู้ความเข้าใจเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
- 2) ผู้ปกครองขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในกรณีที่นักเรียนมีความบกพร่องหรือมีความพิการไม่ชัดเจน เช่น ลักษณะของความบกพร่องทางการเรียนรู้ เรียนช้า ความบกพร่องทางสติปัญญา
- 3) ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือที่จะนำนักเรียนไปพบแพทย์เพื่อวินิจฉัย หรือวัดระดับสติปัญญาอาจเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น ผู้ปกครองยังไม่ยอมรับในความบกพร่องของนักเรียน ผู้ปกครองมีฐานะยากจน หรือผู้ปกครองไม่มีเวลา เป็นต้น
- 4) ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการจัดสอนเสริมหลังเลิกเรียน โดยผู้ปกครองจะรับนักเรียนกลับบ้านทันทีหลังเลิกเรียน

4.9.6 ปัญหาอื่น ๆ

- 1) ขาดการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานจากต้นสังกัดอย่างต่อเนื่อง เช่น การติดตามการจัดการศึกษา การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
- 2) ปัญหาเรื่องสื่อการเรียนการสอน เช่น ขาดสื่อประกอบการสอน เช่น สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สื่อ อุปกรณ์บางประเภทไม่ได้ถูกนำมาใช้เนื่องจากไม่มีอุปกรณ์ เช่น เครื่องเปิดหนังสือเสียงระบบเดซี เครื่องเล่นซีดีรอม เป็นต้น สื่อไม่ตรงตามความต้องการจำเป็นของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บางครั้งต้องปรับการใช้ประโยชน์สื่อ เช่น ปรับให้ง่ายลง ใช้เกม เพลง ใช้สื่อให้ทันสมัยยิ่งขึ้นตามสภาพ นอกจากนี้ร้านค้าที่เป็นผู้ให้บริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ระบุในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ไม่สั่งสื่อตามที่กำหนด และจำเป็นต้องซื้อจากร้านนี้เนื่องจากระบุเป็นร้านที่จัดหาสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก
- 3) โรงเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 มุ่งเน้นนักเรียนด้านวิชาการเพื่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทำให้การจัดการเรียนร่วมไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร นอกจากนั้นการส่งต่อในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ยังมีโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมจำกัด ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ ไม่มีโรงเรียนใกล้บ้าน
- 4) การนำเด็กไปตรวจวินิจฉัยที่โรงพยาบาล ต้องอาศัยการประสานงาน และใช้เวลาในการนัดตรวจวินิจฉัย ทำให้เด็กยังไม่สามารถไปจดทะเบียนเป็นคนพิการได้
- 5) การจัดทำเอกสารประกอบการเรียนที่ต้องทำเป็นอักษรเบรลล์มีความล่าช้า ทำให้นักเรียน ไม่มีเนื้อหาขณะเรียนในชั้นเรียน
- 7) โรงเรียนมีความกังวลคะแนนการสอบประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเด็กที่มีความต้องการพิเศษต่ำ

8) โรงเรียนเครือข่ายการจัดการเรียนร่วมยังพัฒนาได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เจตคติครูในโรงเรียนเห็นว่าเด็กเรียนรู้ช้า บางรายไม่สามารถเรียนรู้ได้ จึงไม่ได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนใด ๆ มีการจัดการเรียนการสอนปกติ

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โรงเรียนเฉพาะความพิการสังกัด องค์กรเอกชน

โรงเรียนเฉพาะความพิการสังกัดองค์กรเอกชนที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสงขลามี 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมสากหลาดใหญ่ ส่วนจังหวัดสตูล และจังหวัดพัทลุง ไม่มีโรงเรียนเฉพาะความพิการสังกัดองค์กรเอกชน

โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมสากหลาดใหญ่ตั้งอยู่ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จัดตั้งขึ้นเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่องค์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาสเจริญพระชนมายุครบ 72 พรรษา ในปี พ.ศ. 2547 วางศิลาฤกษ์การก่อสร้างเมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2547 ด้วยที่ดินบริจาคของนายถาวร พงศ์ประยูร และครอบครัว โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมสากหลาดใหญ่ เปิดทำการเรียนการสอนครั้งแรกในปีการศึกษา 2548 โดยรับนักเรียนตาบอดที่มีอายุตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป ที่มีภูมิลำเนาในเขตภาคใต้เข้าศึกษาโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม มีดังนี้

5.1 ระดับชั้นเรียน และจำนวนนักเรียน

ปีการศึกษา 2551 มีนักเรียนประจำ และ ไปกลับ จำนวน 35 คน แบ่งเป็นระดับอนุบาล 2 จำนวน 14 คน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 14 คน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 7 คน และนักเรียนเรียนร่วมในโรงเรียน จำนวน 22 คน เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 2 คน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 คน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 คน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 4 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 คน รวมนักเรียนในความดูแลทั้งสิ้น จำนวน 57 คน

5.2 ครูและบุคลากรของโรงเรียน

ในปีแรกที่เปิดทำการเรียนการสอน มีครูจำนวน 4 คน ปัจจุบันมีครู จำนวน 10 คน และเจ้าหน้าที่ จำนวน 10 คน นักเรียน จำนวน 57 คน คิดเป็นสัดส่วนครู : นักเรียน ในอัตราส่วน 1:6 ซึ่งมีจำนวนครบตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดสัดส่วนครู : นักเรียน ไว้ในอัตราส่วน 1:8 แต่ไม่ครบตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ที่กำหนดสัดส่วนครู : นักเรียน ไว้ในอัตราส่วน 1:5 การดำเนินงานของโรงเรียนได้รับงบประมาณอุดหนุนเงินเดือนครูผู้สอนจาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และครูที่มีวุฒิกการศึกษาพิเศษได้รับเงินเพิ่มพิเศษสำหรับครูการศึกษาพิเศษ (พ.ค.ศ.) ส่วนเจ้าหน้าที่ได้รับเงินอุดหนุนจากมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปัจจุบัน โรงเรียนขาดครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งจำเป็นในการสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนร่วมในช่วงชั้นที่ 3-4

5.3 การพัฒนาครูและบุคลากร

ในแต่ละปีโรงเรียนมีการส่งเสริมพัฒนาให้ความรู้ด้านวิชาการต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องการสอนเด็กตาบอดให้แก่ครูผู้สอน โดยส่งครูเข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา ที่จัดโดยมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ฯ และที่จัดโดยหน่วยงานอื่น ๆ เช่น มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดทำวิจัย การจัดทำวิจัยชั้นเรียน และกระทรวงสาธารณสุข ด้านสุขภาพอนามัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตร เป็นต้น

5.4 การส่งนักเรียนไปเรียนร่วมเรียนร่วม

ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนได้ส่งนักเรียนเข้าเรียนร่วมที่โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกัลยา โรงเรียนศรีนคร และ โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านหาดใหญ่) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งสิ้นจำนวน 22 คน โดยโดยมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้จัดสรรงบประมาณในการจ้างครูเสริมวิชาให้ดูแลนักเรียนเรียนร่วม โดยครู 1 คน ดูแลนักเรียน 2 โรงเรียน

5.5 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมสภาลหาดใหญ่ จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้นักเรียนทุกคนตั้งแต่เด็กนักเรียนในโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมสภาลหาดใหญ่ และเด็กนักเรียนใน โรงเรียนเรียนร่วม เพื่อการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศักยภาพผู้เรียน

5.6 เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาพิเศษ

โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมศาสตร์มหาหฤไญ้ใช้มาตรฐานการศึกษาพิเศษของจัดการเรียนร่วมโดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ประเภท ความพิการทางการเห็น เพื่อเป็นหลักในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

5.7 การได้รับการสนับสนุนของโรงเรียน

โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทางราชการและจากหน่วยงานเอกชน เช่น

- 1) ศูนย์การศึกษาพิเศษ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดฝึกอบรมให้ความรู้ บริการ สื่อ และให้การนิเทศการเรียนการสอน
- 2) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดสรรเงินอุดหนุนเงินเดือนครู และเงินเพิ่มพิเศษสำหรับครูการศึกษาพิเศษ สำหรับครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ
- 3) มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้าง เงินทุนการศึกษา วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

5.8 การให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น

โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมศาสตร์มหาหฤไญ้ เป็นแหล่งศึกษาดูงานการจัดการศึกษา เด็กที่มีความต้องการพิเศษของสถานศึกษาในจังหวัดสงขลา และจังหวัดใกล้เคียง เป็นแหล่งฝึกปฏิบัติ ประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลามาตั้งแต่ปี การศึกษา 2549 และเป็นที่ใช้เครื่องมือในการวิจัยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัย หาดใหญ่ และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นอกจากนี้บุคลากรของโรงเรียนยังเป็นวิทยากรจัดอบรมให้ความรู้แก่หน่วยงานที่จัดบริการทางการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในจังหวัดสงขลาและจังหวัดใกล้เคียง

5.9 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการเรียนการสอน

โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมศาสตร์มหาหฤไญ้ได้รับการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การเรียนการสอนจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ให้การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การเรียนการสอน

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะนิเทศการเรียนการสอนโดยการจัดอบรม/ประชุมให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรของโรงเรียนในเรื่องที่จำเป็น เช่น การประกันคุณภาพการศึกษา การจัดกิจกรรม 5 ส. และการจัดทำหลักสูตร เป็นต้น

3) โรงเรียนมีกรณีพิเศษ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนจากครูใหญ่ ผู้จัดการ ภาคเรียนละ 2 ครั้ง และจากประธานมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

5.10 การวิจัยทางการศึกษาพิเศษ

โรงเรียนยังไม่มีผลงานวิจัยของครูและบุคลากรด้านการศึกษาพิเศษ เนื่องจากโรงเรียนเพิ่งเปิดทำการเรียนการสอนเป็นปีที่ 4 ครูยังขาดความรู้และประสบการณ์ทางด้านการวิจัย และมีการกิจด้านอื่น แต่โรงเรียนได้ส่งเสริมการทำวิจัยของครูโดยการสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมการทำวิจัย วิจัยชั้นเรียนจากหน่วยงานต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นต้น

5.11 ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของโรงเรียน

1) การผลิตสื่อไม่ทันต่อความต้องการ เนื่องจากในการผลิตสื่ออักษรเบรลล์ต้องการต้นฉบับในการทำล่วงหน้า และต้องบริการจัดทำสื่อให้หน่วยงานอื่น นอกจากนั้นการผลิตสื่ออักษรเบรลล์ไม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลง เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ในด้านสื่อการเรียนการสอน ครูไม่มีเวลาในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน เพราะครูมีภารกิจมาก

2) ปัจจุบันขาดครูกลุ่มสาระวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งจำเป็นในการให้ความรู้ และสอนเสริมวิชาการให้กับนักเรียน โรงเรียนเรียนร่วมในระดับที่สูงขึ้น และครูกลุ่มสาระวิชาศิลปะ ซึ่งจำเป็นในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ชมรมต่าง ๆ เช่น ชมรมดนตรี เป็นต้น